

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatus De Censuris Romano Pontifici Reservatis

Ugolinus, Bartholomaeus

Venetijs, 1609

Vers. Fautores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61365)

vt habetur in capitu. Iulianus. 1. r. quæstio. 3. Quare, & regno aliquo Christianos ab hæretico aliquo possessio, si ab hostibus eius regni oppugnetur, licitè ad illud tuendum Principi illi hæretico subueniemus.

Sexto in excommunicationem quis non incidit hæreticum recipiens, vbi Romanus Pont. id iubet, nam, ex quo excommunicatio per Bullam ab eo latam est, noluisse hunc recipientem in excommunicationem incidere verisimile est. arg. l. quidam consulebant. ff. de re iud.

Postremo in excommunicationem non incidit, vbi quis recipit hæreticum, nec denunciatum, nec notorium, & hoc ob extrauagana ad euitanda, quæ neminem criminofum vitare nos cogit, nisi notorius, denunciatusve sit, id quod & in censura irretito locum habet, vt declarauimus in Tractatu de censuris capitul. 13. §. 7. Tab. 1. vbi eam posuimus, idque merito, etenim ante declarationem, notorietatemve, vt ita dicam, hæreticus suo iure priuari non debet, & ob id neq. hoc, quo minus recipiatur. argum. c. cum secundum leges, de hæret. lib. 6. sed iam de fautoribus hæreticorum agamus.

Verf. Fautores.

S V M M A.

- 1 Fautor hæreticorum quis dicatur.
- 2 Fauere in iudicio hæreticis dicitur, quæ hæresis gratia omittit contra hæreticum procedere.
- 3 Iudex laicus hæreticorum fautor dicitur, si requisitus non curat, ut constitutiones contra hæreticos late seruentur.
- 4 Statutum faciens, quo inquisitoris hæresis officium impeditur, hæreticorum fautor dicitur.
- 5 Iudex nolens exequi sententiam contra hæreticum, hæreticorum fautor dicitur.
- 6 Aduocati, & procuratores, qui sine licentia hæreticum defendunt, hæreticorum fautores dicuntur.
- 7 Supplicans pro hæretico, hæreticorum fautor dicitur.
- 8 Satellites, idest sbirri, qui hæreticos capere nolunt, an fautores hæreticorum sint.
- 9 Denunciare nolens hæreticum is, ad quem hoc ex officio pertinet, fautor hæreticorum dicitur.
- 10 Laudans hæreticum, fautor hæreticorum dicitur.
- 11 Admonens hæreticum ut fugiat, quia iudex eum capere vult, an hæreticorum fautor dicatur.
- 12 Carcere inclusum hæreticum illinc eruens, hæreticorum fautor dicitur.
- 13 Frangendi carcerem gratia, instrumenta præbens hæretico, hæreticorum fautor dicitur.

- 14 *Alimenta prebens heretico ob heresim fautor hereticorum dicitur.*
 15 *Honorans hereticum quando hereticorum fautor dicitur.*
 16 *Timore honorans hereticum, an hereticorum fautor sit.*
 17 *Occultans hereticum ob heresim hereticorum fautor dicitur.*
 18 *Sepeliens hereticum fauere dicitur heretico.*

IN hac parte fautores hereticorum etiam excommunicantur: verum, quo rem hanc absolutam, & explicatam magis habeamus, duo præmittenda sunt, primum, quinam fautores sint, deinde quod modis hereticis faueri contingat.

- 1 Quoad primum igitur † DD. Gem. & Arich. in ca. quicumque, de heret. libr. 6. multa non minus confute, quam obscure dicunt. Ego autem fauorem hereticorum eum esse sentio, qui vel ne ob illud crimen oppugnentur, ipsis opem fert, vel animum dat, quo in illo crimine perseverent, vel, ubi eos ab eo vitio auocare, ex officio ve castigare potest, ipsos tolerat, aut alimenta, sumptusve præstat, de habitatione ve eos accommodat. Ac prior is scilicet, qui opem fert, ne ob heresim crimen oppugnentur, quod fautor sit, cum per se id constet, probatione non eget, sicut nec secundus, qui animum in eo crimine perseverandi dat. Is denique, qui potest ab eo crimine ipsos auocare punireve ex

officio, & hæc non facit, quod hic fautor sit, probatur in capitulo, qui potest obuiare. 23. quæstio. 3. Qui potest obuiare, & perturbare peruersos, dicitur enim ibi, & non facit, nihil est aliud, quam fauere impietati eorum. Hæc ibi, ex quibus aperte habetur etiam malis fauere, qui ipsis non obstat. Idem habetur in capitulo, quanta de sentent. excommunic. Eos delinquentes fauere interpretamur, ait enim ibi Romanus Pontif. qui cum possint, manifesto facinorosi desinunt obuiare. Hæc ibi, Non est igitur quod de hoc dubitemus, hi ergo hereticis fauere dicuntur, hi eorum fautores nominantur, sed iam de modis, quibus hereticis fauetur, agamus, quod secundo loco præmittendum esse polliciti sumus.

Modi ergo, quibus hereticis fauetur, plures sunt, sed quoniam partim in iudicio, partim extra iudiciū habetur, ideo prius de prioribus, deinceps de aliis agamus. In iudicio igitur primo fauet heresim inquisitor, qui heresim gratia omittit contra hereticum procedere, scilicet non capiendo, in carcerem non coniiciendo, ubi potest, ita Tolet. in Bulla Censuræ Domini Excommunic. r. num. 20. Id quod locum habet, ubi primum hoc efficere potest, nam si sine causa moratur, in excommunicationem incidit, hoc enim agendo pro certo fauere heretico dicitur. argum. cit. ca. quanta

de

- de sentent. excommun. & vt in-
quiunt Gemin. in cap. 2. num. 10.
versic. qui autem dicantur fauto-
res, & Anch. num. 5. versic. Quin-
to quæro, qui dicantur fautores.
de hæret. lib. 6. & Syluest. in verb.
excommunicatio. 7. num. 11. ver-
ficu. Quinta est, & Ioann. Tabien.
in verb. Excommunicatio. 5. cal.
4. numer. 9. versic. Octauo, & Re-
buff. in Prax. benef. in expositione
Bullæ Cœnæ Domini articu. 1. in
verb. Fautores, vbi ait eos qui ha-
bent iurisdictionem, tunc fauto-
res hæreticorum dici, si negligent
capere, vel punire hæreticos. Et
facit pro hac sententia Clement.
cupientes. §. verum. de hæret. vbi
qui odii, gratiæ, vel amoris, lucri,
aut commodi temporalis obten-
tu contra hæreticum procedere
omittit, punitur, & in excommu-
nicationem incidit, ergo multo
magis, vbi hæresis gratia id omit-
tet, sicut etiam, si testes diligen-
ter non scrutaretur ob eandem ra-
tionem.
- 3 Laici quoque iudices si in-
fitore, Episcopo, eorumve vica-
riis postulantibus, curare nolunt,
vt constitutiones contra hæreti-
cos, eorum credentes, receptato-
res, fautores, & defensores eorū,
eorumque filios promulgatæ ser-
uentur, ipsive non seruant, hi quo-
que fautores hæreticorum dicun-
tur, vt habetur in c. vt officium. §.
statuimus etiam, ibi, Etenim tan-
quam hæreticorum fautor. de hæ-
ret. lib. 6.
- 4 Qui statutū faciunt per quod
inquisitionis officium impedi-
tur, hæreticorum fautores etiam
dicuntur. argum. cap. statutum ci-
uitatis. eod. lib. 6. Qui etiam bene-
ficiū ecclesiasticum eis confert.
arg. cap. vt commissi. §. si. de hære.
eo. lib.
- 5 Iudices quoque, qui nolunt
executionem in hæreticos facien-
dam ab inquisitionis iudice man-
datam perficere, necnō, qui alias
directè, vel indirectè inquisitio-
nis officium, latam sententiam,
& ad summam processum, ac iu-
diciū impediūt hæresis gratia,
& hi hæreticis fauere dicuntur. ar-
gument. capitu. vt inquisitoris. §.
prohibemus quoque. de hæret. li-
bro sexto. Quare, si iudex secula-
ris nollet accommodare suos mi-
lites ad hæreticum capiendum,
hic hæreticorum fautor dicitur,
atque sic quoque dixit Iacob. de
Grass. eod. cap. numer. 18. & in si-
mili Nauarr. consil. 14. de hæret.
lib. 5.
- 6 Aduocati quoque & Procura-
tores, qui in causa hæresis suum
officiū præstant, & ipsi fauere
hæreticis dicuntur. argument. c. si
aduersus. de hæret. atque ita di-
xit Carer. in Tractatu de hæret.
num. 19. versic. Item hæresis con-
trahitur, & Gemi. in capi. 2. num.
11. & Ancharan. numer. 5. de hæ-
ret. libr. 6. & Rebuff. eod. artic. in
versi. Fautores, ibi. Item aduoca-
ti. Hoc autem locum habet, vbi
fauerent ei in hæresi, & scirent
E 3 ipsum

ipsum re vera hæreticum esse, & tamen eum tuerentur, secus autem si id facerent, quod illum innocentem existimarent, esto deinceps nocens appareat, ita sensit Zab. in Clemen. 1. de pœn. in principio. num. 17. versicul. Decimotertio quæro, cum seq. & Ioann. Nicol. Arelat. in Tractatu de hæreticis. not. 45. incip. Defendens hæreticum, vbi & alios idem sentiētes refert, & Iacob. de Grassi. eod. capitu. numer. 18. vbi & testes falsum deponētes pro hæreticis, fautores dici asseruit. Pertinent quoque huc, quæ dixit Gundissalu. de Villadieg. in Tractatu de hæret. quæstion. 16. & idem Caret. ibid. In hoc etiam casu pro hæretico accusato, vel inquisito nō potest quis impunè absque licentia comparere, cōmunisque opinio hæc est ex mente Affli. super 1. part. Constit. Regni, Rub. 1. num. 43. quem refert Quint. Mandos. in Tractatu de sign. grat. in titul. Absolutio ab hæresi, versic. Tam detestanda. fol. 95. Idem sensit Clar. lib. 5. §. Hæresis, versicu. Vltterius pro hæreticis, in sua præcrimin.

7 Supplices etiam pro hæreticis eis fauere dicuntur, id enim non licet, atque merito, nam si pro eo, qui in crimen læsæ maiestatis incidit, supplicare non licet, et habetur in leg. quisquis, §. denique. C. ad leg. Iul. maiestat. multo minus pro hæretico, atque sic dixit Gundissalu. in ead. quæst.

nume. 3. & Ioann. Tabien. in verb. excommunicatio. 5. cas. 4. num. 9. versic. Verbis autem dicitur quis fauere, & facit cap. 1. 14. quæst. 6. viden. solum igitur eum tueri licet, vbi iniuste molestia afficitur, vel iniuste affici creditur, quamuis, vbi primum iniustā causam habere cognoscitur, desinere a defensione debeamus.

8 Satellites publici quoque vulgo Sbirri appellati, ad quos pertinet ex officio hæreticos capere, si hæresis gratia eos non cœperint, hæreticorum fautores etiam dicuntur, quod & sensit Iaco. de Grassi. eod. cap. num. 19. Excipitur tamen, vbi eos capere non poterunt.

9 Non denunciātes nec accusantes etiam hæreticos, ad quorum officium hoc pertinet (modo ob hæresim id faciant) atque sic dixit Ioann. Tabien. ibid. & Tolet. in Bulla Cœnæ Domini, ex communi. 1. num. 20. ubi etiam inquit eos, qui ex officio non tenentur, in pœnam hanc non incidere. In iudicio igitur his rationibus & aliis huiusmodi hæretico fauere quis dicitur.

10 Extra iudicium etiam hæreticis quis fauere potest, & hoc aut dictis, aut factis, et dictis primum hæretico is fauet, qui eum ob suā hæresim serio laudat, secus autem si ex simplicitate, vt pote dicendo eum esse virum bonum, sacrarum litterarum studiosum, & verum christianum, atque sic dixit

Ge.

Gemin. in capitu. 2. nume. 10. verficul. Qui autem dicantur fautores, ibi, ite posset quis fauere verbo, & Ancharan. numero 5. de haret. libro 6. Item libenter audiens eorum libros, qui haresim continent, vbi leguntur, modo signo aliquo id declarat, item memoriter recitantes, eosdem. Item, qui ait iniuste ipsos condemnatos, & inquisitores non bene processisse contra ipsos, ita Tolet. ibid. **11** Atqui si quis amore prosequens hareticum non ob haresim, sed ob amicitiam, sciens iudicem velle eum ob haresim capere, ipsum admonuit, vt aufugeret, an hic fautor haretici dicitur? Planè vbi ob fauorem haresis id faceret, hunc haretici fautorem esse nemo inficiabitur, vt hoc etiã sensit Tabien. in verb. Excommunicatio. 5. cas. 4. numero 9. verficul. Verbis autem dicitur quis fauere. At quid si ob amicitiam? & in hoc casu idem sentio, scilicet hareticorum fautorem dici, quoniam ei fauet, & hic fauor in haresis fauorem redundat, & pertinent huc, quæ antea dicta sunt de receptatoribus, & hoc sensisse mihi videtur Andr. de Iser. quem refert, ac sequitur Ioann. Nicol. Arelat. in Tractatu de hære. not. 29. nam ibi ait, qui ob amicitiam, & familiaritatem admonuit hareticum, vt fugeret, quia iudex volebat eum capere, hunc teneri de tali admonitione. Facit quoque

quod dixit Tabien. eodem numero 9. verficul. secundo facit, atque sic sensit etiam Martinus Alfonsus de Vinald. in suo Candelabro part. 2. in explanatione Bullæ Cænæ Domini. capitula. 1. numero 9. Verbis quoque fauet qui hareticum instruit de celanda veritate, vel falsitate dicenda, vel qui eos falsis. rationibus, falsisve testibus è iudicum manu liberat, vt probatur in capitu. accusatus. §. sacerdotres, & ibi not. Gemin. de haret. libro 6. atque sic sensit Rebuff. eodem verficul. Fautores, ibi. Item fautores sunt. His igitur, & aliis huiusmodi modis fauere haretico verbis quis dicitur. Quare, & qui, vbi satellites hareticum capere volunt, clamat, quo animum haretico faciat, ne se capi permittat, dicendo ei se paratum oppem ferre, & pro viribus vt se defendat, esto aliud hic non agat, tamen hareticorum fautor hic dicitur, vbi ob haresim id facit. Fauet etiam, qui precibus liberat eum. argumen. capit. 1. §. illud. 14. q. 6. viden.

Factis quoque fauere hareticis quis dicitur, vt dixit Tabi. in verbo Secundo fauet facto, & Rebuff. eodem ibi. Facto etiam, idque multis modis.

12 Primo si vbi quis dimittit, eruitve è carcere, è manibusve iustitiæ hareticum, ne puniatur ob haresim, hic enim sine dubitatione haretici fautor dicitur, etenim, si iudices fauere hareticis dicuntur,

E 4 qui

qui eos impunè abire permittūt,
vt antea probauimus, multo ma-
gis, qui sic eruunt, & facit ad hoc
capitul. accusatus. §. sacerdotēs.
de hæret. libro sexto. & capitul.
vt inquisitionis. §. prohibemus,
ibi: Seu indebitè eos liberando.
eod. titul. & lib. vbi hoc habetur,
idem sensit Nauar. eod. confi. 14.
numero 3. idem dixit Carer. in
Tractatu de hæreticis. numer. 19.
de eo, qui hæreticum liberauit, fe-
cieve, ne in manus iudicum perue-
niret.

- 13 Item fauet hæreticis factō, ¶
qui instrumenta hæretico in car-
cerem incluso tribuit, quibus ef-
fractō carcere effugit, etenim &
qui sciens dedit instrumenta ad-
furandum, vt pote scalam, mal-
leos, & id generis, furti tenetur, vt
habetur in l. si pignori. §. qui fera-
menta. ff. de furt. & facit capitul.
ex iniusta. 23. quæstio. 4. & sequi-
tur hoc Gemin. in citat. cap. 2. nu-
12. versi. Quid autem de agente,
& sensit hoc etiam Iaco. de Graff.
lib. 4. decis. cal. consc. capitul. 1. nu-
me. 17.

- ¶ Tertio factis quis fauet hæreti-
14 co, ¶ qui ob hæresim alimenta ei
præstat, vt dixit Gemin. in cita. ca-
pitu. 2. num. 12. versic. Quid autē,
de agente, & Ancharan. nume. 5.
versic. Et de istis aduocatis, ibi.
Quod autem quis faueat, & Re-
buff. eod. versic. ibi: Facto etiam.
Item qui arma, vel pecunias præ-
bet, quibus se liberet. Tole. in Bul-
la Cœuz Domini Excommun. 1.

numer. 20. versic. Commissione.
Qui itidem iudicem quacunque
ratione corrumpit, vt liberet hæ-
reticum.

- ¶ Quarto factis hæreticus fauet,
15 ¶ qui eos ob hæresim adorat, ve-
neraturve, aut communionem ab
ipsis sciens recipit, aut eos associa-
tur, aut visit, aut dona, munera ve-
mittit eis, vt probatur in capitul.
accusatus. §. ille quoque. de hæret.
libro 6. ibi enim relapsus dicitur,
qui post hæresis abiurationem
hæc præstat, idem dixit Ioan. Ni-
colau. Arelat. in Tractatu de hæ-
reticis. not. 5. incip. Nota perpet-
tuo, & Tabien. in verb. Excom-
municatio. 5. cal. 4. num. 9. ibi. Se-
cundo fauet factō, quæ ego intel-
ligo semper, vbi ob hæresim ea
præstat, non autem vbi ob aliam
causam, modo in fauorem hæ-
resis non redundet, id quod pro-
batur in cita. §. ille quoque, nam
qui abiurauit hæresim, relap-
sum iudicandum esse ibi dicitur,
vbi prædicta facit, modo fauor,
quem impendit hæretico, excu-
sari non possit, ergo secus, vbi ex-
cusari potest, id autem contin-
git, vbi ob aliam causam ab hæ-
resi fauor præstitus probatur,
& ideo Gloss. ibi in verb. Non
possit, declarans exemplis quan-
do ob aliam causam ab hæresi
fauor præstitus dicatur, & excu-
sari possit, inquit, si hæc præsta-
bat ob famem, vel ignorantiam,
& eam sequuntur ibi Geminia. &
Philipp. Franc. & alii ab ipsis cit.

Quare

16 ¶ Quare subditi Principis hæretici, qui ob timorem solum eum honorant, & non ob hæresim, hæreticorum fautores non dicuntur. Quamuis si contra Ecclesiam bellum moueat, a peccato non excusarentur ipsi opem ferendo, cum potius mortem oppetere, quam contra Ecclesiam pugnando mortiferè peccare debeant. argumen. capitul. sacris, de iis, quæ vi, metulve caus. fiunt, & vt dixit Nauarr. de christianis, qui remigum officium præstant coacti in nauibus turcarum contra christianos in capitul. ita quorundam, propè finem, de iudæis, & facit ca. Iulianus. 11. quæst. 3. ubi Iuliano Apostata christiani milites opem ferebant aduersus hostes patriæ, non autem vbi contra christianos, & de hoc ibi commendantur. Notandus igitur est §. ille quoque, quoniam declarat hanc rem totam, quando scilicet præstans aliquid hæretico fauere ipsi dicitur, nam, si ob hæresim quidpiam præstet, hæretico fauere dicitur, si ob aliam causam, secus, modo in fauorem hæresis nõ redundet, vt supra sapius dixi. Ad ipsum tamen probare hoc pertinebit, & an eius iureiurando standum sit, vir bonus id arbitrabitur, argumen. l. ff. de iur. delib. & ca. de causis, de off. deleg.

17 Quinto occultans sciens hæreticum ob hæresim ne capiatur, puniaturve, hæretico fauere quoque dicitur, nam hunc & tan-

quam hæreticum puniri posse dixit Bald. in leg. prima. C. de iis, qui latron. occult. & sequitur Ioan. Nicol. Arela. in eodem Tractatu. not. 31. versicul. Adnotato, etenim occultans alienum delictum facit illud suum, vt dixit Gloss. in eodem titu. C. de his, qui latro. occult.

18 Postremo ¶ ne singula prosequar, qui hæreticum mortuum Ecclesiastica sepultura donat, hæretico fauere dicitur. argumen. capitul. quicumque. de hære. libro sexto. vbi hoc agens, punitur excommunicatione, nec antea absoluitur, quam è tumulo propriis manibus eiecerit, facit quoque Clement. 1. de sepulturis. Excipitur tamen, vbi ob ignorantiam in loco sacro eum sepeliret, scilicet ignorans eum hæreticum esse. Item, vbi eum profana sepultura donaret, non hæresis fauore, sed ne putredine aerem corrumpere, vel ob amicitiam, consanguinitatemve illud facit, obicitat. §. ille quoque, & vt respondit Nauarr. in simili, in consil. 12. de hæret. libro quinto. In omnibus igitur his modis hæretico fauere quis dicitur. His ita præmissis, iam regulam de more ponamus.

S V M M A.
Fauens hæretico in excommunicationem

nonem incidit, quæ regula quousque
pateat, declaratur.

I. n. sicut dicitur in
I. n. sicut dicitur in

Fautores hæreticorum qui
nam sint, declarauimus, id
qui in excommunicatione
hanc incidant, declaremus. **F**au-
tores hæreticorum igitur in ex-
communicationem hanc Bullæ
incidunt, ut in versicul. proposito
habetur, quæ regula declaratur
multis modis. Primo ut, superio-
res, nam locum habet, quicumque
fautor sit, vel Imperator, vel Rex,
vel Dux, vel interior, vel Cardinal-
lis, vel Patriarcha, vel Archiepi-
scopus, vel Episcopus, & ad sum-
mam vel laicus, vel clericus sit.
Item vel priuilegium habeat ne
possit per litteras Apostolicas
excommunicari, ut diximus su-
pra.

Secundo in excommunicatio-
nem hanc hæreticorum fautores
incidunt uel dictis, uel factis fa-
ueant, ut supra diximus.

Tertio in excommunicatione
incidunt non solum, ubi hæretico
uino fauent, uerum etiam & ubi
mortuo.

Excipitur tamen, ubi ob aliam
causam ab hæresi hæretico faue-
rent, ut diximus supra ob §. ille
quoque. Qui ergo hæretico alimē-
ta subministrat, ne fame pereat,
in excommunicationem hanc non
incidit, ut supra probauimus.
Qui itidem ob metum ei fauet, o-

beditue, modo non contra Eccle-
siam tantundem, ut habetur in ca-
pitu. Iulianus. n. h. c. l. 1. quæ-
3. & sensu Nana. c. 1. libro
5. quæstion. 2. Qui itidem ob utili-
tatem regni, & christianorum
eius, hæreticis non tamen in hære-
si fauent, excommunicationem
hanc euadunt: argum. cit. capitu-
Iulianus. Quare & Principes Chri-
stiani, qui hæreticos tollerant in
suis regnis, quoniam expellere
eos nequeunt, & quo ipsorum o-
pe utantur, & ne pax perturbe-
tur, quod contingit Imperatori
in Germania, & in Ungaria, & Re-
gi Polonorum in Polonia, in ex-
communicationem hanc non in-
cidunt, sed de fautoribus satis-
iam de defensoribus eorundem
agamus.

**Vers. Et generaliter quos-
libet illorum Defenso-
res.**

- S. V. M. A.**
- 1 Defensor quis dicatur.
  - 2 Defensor hæreticorum in excommuni-
cationem incidit, quæ regula, quousq.
pateat, declaratur.
  - 3 Defensores hæreticorum an hæretici
sint.

Fautores an heretici sint.
Receptatores an heretici sint.

Hic